

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 44.

V Ljubljani, v soboto 4. novembra 1899.

Letnik IV.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravištvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 9—12 ure dop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Drugi vseslovenski katoliški shod.

„Prihodnje leto bodi drugi vseslovenski katoliški shod!“ Te besede ljubljanskega knezoškofa dr. Jegliča so napravile vsem kranjskim liberalcem krča v želodcu. Že beseda „katoliški“ dela siromakom grozno zvijanje po vseh udih, v liberalnem trobilu „Sl. Narodu“ pa povzroča istotako zavijanje resnice. „Prepričani smo“, piše „Narod“ od zadnjega ponedeljka v uvodnem članku, da bojni klic ljubljanskega škofa ne ostane brezuspešen in da za to pojde v ogenj s svojo pastirsko palico tudi sam knezoškof Jeglič. Nató brca „Narod“ proti nameravanemu shodu, četudi se bo vršil še le prihodnje leto, kakor brca poreden poba, ko ga kdo drži za ušesa. Ker že „Narod“ piše o tem shodu, izpregovorimo tudi mi par besedij z ozirom na „Narodov“ članek.

Najprej pove „Narod“ veliko bedastočo, da je „prvi vseslovenski katoliški shod položil prvo seme današnjega v polnem cvetju stoječega razkola med goriškimi Slovenci“. Tolminske krave se morajo smejeti temu izreku. Komu ni znano, da sta sedem laških let po onem shodu v lepi slogi med seboj živeli stranki, ki se sedaj bijeta za obstoj, tako da se je Gabrščeku še pred malo tedni zdel naglavni greh, ko bi kdo le s prstom žugnil proti dr. Gregorčiču? Kdo ne ve, da sta bivša učitelja Gabršček in Tuma razkol napravila samo zato, ker hoče biti dr. Tuma samooblastni goriški grof, Gabršček pa njegov prvi strežaj ter edini tiskar z vednimi izgubami pri svojem podjetju? Kdo ne ve, da sta seme za boj dali le „Goriška“ in „Narodna tiskarna“, da se pa sedaj išče trdniji povod, namreč v iskanju liberalizma in podtikanju klerikalizma? Kdo še ni slišal, da je urednik „Soče“ in iskatelj liberalizma še nedavno dvigal pesti in tožbo zoper urednika „Slov. Naroda“, da mu je pa

sedaj naenkrat vse odpustil, ker se nadeja od njega pomoči zoper najnovejšega „klerikalca“ dr. Gregorčiča?

Proti drugemu vseslovenskemu katoliškemu shodu hobna dalje „Narod“, ker se je prvi shod potegnil za katoliško vseučilišče v Solnogradu. Razmere so se od takas toliko izpremenile, da sedaj sedi na stolici sv. Nikolaja škof, ki je sin našega naroda z dušo in telesom, škof, ki je zaklical iz okna svoje palače zbranemu narodu: „Živelo slovensko vseučilišče v Ljubljani!“ Ker je ta škof sprožil misel o drugem katoliškem shodu, bodo glede te točke „Sl. Narodu“ usta zamašena.

„Zborovalci niso zahtevali narodnih srednjih šol“, pravi „Narod“. Narodnih srednjih šol žal v istini še nimamo. Kranjska deželna realka je nemška, vsi razredi o. kr. višjih gimnazij so tudi nemški. Prvi, ki nam hoče ustvariti narodno srednjo šolo, je knezoškof dr. Jeglič. Prav zaradi tega pa kriče Tavčarjevi hlapci: „Pereat škof!“ in „Narod“ besni, češ, da bodo na tej prvi slovenski gimnaziji — res grozno! — profesor in dijaki skupno hodili k sv. obhajilu.

Prvi vseslovenski katoliški shod, pravi „Narod“, je „posadil na zatožno klop najzaslužnejše narodno društvo, družbo sv. Cirila in Metoda“. Tudi to se je vse zasukalo. Zadnji čas je isto ulogo prevzel zoper isto družbo „Slov. Narod“. Ni bilo njegovi stranki dovolj, da je družbi napravila neizmerno škodo, ko jej je izbila delavnega blagajnika in zanesla v družbo strankarstvo, sumničenja in grdenja te družbe so se zadnji čas začele množiti v „Narodu“, ker na njenih zavodih delujejo šolske sestre. Vidi se, da je prav to družbo, in zlasti tržaško šolo, izbral „pokorni sluga liberalne misli“ za najnovejšo tarčo svojih strelnih vaj. Očita se zadnji terek družbinemu odboru v „Narodu“, da hoče tržaško šolsko poslopje spremeniti v samostan, da to hoče storiti neki „gospod“ (naj-

brže bo to prvomestnik msgn. Tomo Zupan, ki se najbolj poteguje za sestre), ki ima žalibog preveč vpliva pri tržaški podružnici in pri družbi. Očita se glavnemu odboru nekako zapravljanje premoženja, češ, da je šolsko poslopje stalo že nad 40.000 gld., pa še nima nobene poštene sobe, denuncira tržaškim šolskim oblastvom, da sede otroci kot slaniki trdo natičeni po šolskih sobah itd. Če bodeta na vse te „Narodove“ laži in podtikanja molčala Janez Murnik, referent za Trst v odboru glavne družbe, in njen prvomestnik, potem zaslužita, da ju „Narod“ ne prišteva samo svojim pristašem, ampak da ju družba Tavčar-Malovrh-Govekar javno običa imenoma. Mi smo se te točke dotaknili le v toliko, da smo pokazali, kdo je danes grobokop družbe sv. Cirila in Metoda.

Že v navedenih točkah so se tedaj bistveno izpremenile razmere od prvega vseslovenskega katoliškega shoda med obema slovenskima strankama. Najbolj klaverna sprememba se je pa od takas zgodila z narodno stranko, ki je svoje dni imela v zakupu absolutno narodnost. Redutna dvorana v Ljubljani je sicer izginila s površja zemlje, a izginili niso iz spomina ljudij klici zaupnih mož nekdanje narodne stranke zoper vsako zvezo z Nemci. Čujte in strmite! Danes pa leži ta stranka v naročju onih, od nje takrat prokletih sovragov. Ta teden je zopet klicala v „Narodu“: „Mi smo s Schwegelnom!“ Šest tisoč goldinarjev deželnega denarja plačuje „narodna“ stranka Nemcem za nemško gledališče v Ljubljani kot vidni znak svojega narodnega izdajstva, za gledališče, ki je tako slabo, da se včasih priklati k predstavi le po 30 do 50 oseb in še te ne vedó drugega početi, kakor glasno žvižgati. To je sedaj narodna stranka!

Prav ta propadla stranka, katera se daje zlorabljati Nemcem, da ž njih pomočjo more ubijati brata Slovence, naj skrije svoje ostudno čelo, na katero ima vžgano Kajnovó znamenje,

Slovenska krajevna imena.

Nikar ne mislite, gospod urednik, da sem jezikoslovec. Se reče, jezikoslovec sem, ker smo Slovenci sploh jezikoslovci. Če imajo tedaj to slabo lastnost vsi Slovenci, jaz ne morem biti izvzet. Prof. Pleteršnik, o. Škrabec, drd. Nachtigall in druge v jeziku učene glave se bodo seveda nevoljno majale, ako jim bodele povedali, da štulim med-nje sebe in druge, a nič ne dé, naj pa sami boljše naredé, če znajo.

Kadar se vozim po železnici po noči, včasih od dolgega časa sam ne vem, kaj bi počel. Tedaj poslušam sprevodnika, kako postaje kliče. Ko je sprevodnik postajo naznanil v nemškem in slovenskem jeziku, začnem vrtati, od kod bi prišlo to ali ono ime in kakó je nemško ime podobno slovenskemu. Včasih skočim tudi še od postaje malo v stran, ker ljudje v vozovih imenujejo razne kraje. Primerilo se mi je že tudi, da so me Nemci v naših krajih vprašali, katero ime je starejše, nemško ali slovensko, n. pr. Laibach, Veldes, Assling, in če niso tu stare nemške naselbine. Poglejmo!

Danes pojdemo na Gorenjsko, od Ljubljane do Trebiža. Drugič homo pa vzeli kako drugo progo in pregledali srce in obisti častljivo-starim imenom križem slovenske domovine.

Utegne se oglašiti še kdo drugi, ki ima že isto bolezen, kakor jaz. Zameril ne bom nikomur, ako me bo kdo prepričal, da on boljše ve, ker je mogoče, da pride še tretji, ki bo še več vedel, ali pa homo vsi skupaj rekli: najbrž, znabiti, morda, za gotovo pa ne moremo reči. Krajevna imena razlagati, ni šala. Mnogo pogumnikov se je na tem polju že močno opeklo. Sicer pa moram reči, da se tudi zgodovinarjem ne godi boljše. Prva slovenska zgodovinarja, dr. Kos in Rutar, trdita n. pr. zadnji čas v svojih spisih, da Slovenci v sedanjih deželah niso avtohtovno prebivalstvo, da so se todi naselili naši pradedje šele v šestem stoletju. Nekaterim se pa zdi, da to še ni tako gotovo, kakor „amen“ v očenašu. Nekaj je pa gotovo, namreč to, da v devetem stoletju v sedanji slovenski domovini še ni bilo Nemcev, razen nemških grofov in grofičev, katere nam je poslala mati Germanija, da so jim naši predniki sezidali trdna gnezda, katera imenujemo gradove, kamor so potem dobrušni Slovenci tisoč let znašali desetino in hodili tja na tlako. Imena gradov po Slovenskem so večinoma nemška, druga nemška krajevna imena so pa gole prestave slovenskih imen, katere so že zelo zgodaj napravili pisalci nemških urbarjev, ali pa so le pokveke, narejene iz čisto slovenskih imen.

Ljubljana — Laibach. Ljubljana je dobila ime od besede „lub“ ali „lob“, staroslov. lъbъ, kar pomenja nekaj vzvišenega, vrh, Miklošič pravi: „quod praestat“; odtod tudi lobanja (Schädel), hrvatski lubanja, češki leb, v ruščini „lob“ pomenja čelo. Od debla „lub“ je dobilo ime več gričev in hribov po Slovenskem, n. pr. Lúbno, Lubělj, Lubník itd. Pravilno bi se tedaj moralo pisati Lubljana, ne Ljubljana. Sem-tertja se med narodom sliši tudi „Ibljana“, kar le dokazuje, da prvi „l“ ni moliran, ker se je izgubil. Pod gričem Lubom (ljubljskim Gradom), oziroma na griču, ki drzno sega izpred golovškega hribovja s svojim čelom v ravan, so se (v Lubah) naselili Slovenci, kojih potomci se sedaj imenujejo Ljubljančani. Zanimivo je, da ima beseda Ljubljančan zapored tri končnice, ki se rabijo za zaznamovanje prebivalcev, namreč jan+ec+jan. Najprej so k deblu „lub“ pritaknili končnico „jan“, ki pomenja prebivalca kega kraja, tedaj Lub-jan. Med trdim ustnikom in jotovanim samoglasnikom se je vtaknil „l“, kakor v ljubi en=lubjen, ljubljen; pozabljen itd. Tako so so prebivalci imenovali Lubljani in kraju so dali ime po prebivalcih Lubljana, oz. Ljubljana. Od besede Lubljana so pa pozneje dobili prebivalci drugo ime s pritaknjeno končnico „ec“, ki tudi pomenja prebivalca, tako je

kadar se govori o drugem vseslovenskem katoliškem shodu. Ako je tudi imela napake katoliška stranka ob prvem shodu, sedaj se jih je iznebila, nasprotno pa si jih je v dvojni meri prisvojila stranka liberalnega sluge. Stranka, ki odpira dragi „Mestni Dom“ brezdomovinskim in brezverskim mokračem, in hvali njihove shode, naj pusti v miru slovenski in katoliški narod, ko se bode zbral na svoj shod, ker je izgubila do njega vse pravice. Ščenetom ne bode narod dolgo puščal, da bi odlagala svoje odpadke ob spomeniku naših svetinj.

Pripravljalnemu odboru, ki se bode osnoval za drugi vseslovenski katoliški shod, — kateri bode pri sedanjih razmerah dvakrat potreben — pa želimo modrosti in neustrašenosti ter mu kličemo v spomin besede Kristusove: „Blagor Vam, ako Vas ljudje zaničujejo in Vse slabo od Vas govoré, lažóč, da zavoljo mene; Vaše plačilo bo obilno!“

Prepričani smo, da se bode duhovščina z vsem vernim ljudstvom vred tem bolj tesno z iskrenoljubeznijo oklepala prvega slovenskega škofa, čem bolj besno bodo metali nanj polena hlapci liberalnega sluge. Katoliški shod bode najsijajnejši dokaz, da liberalni sluge na slovenskih tleh še niso udušili krščanske misli. Tudi oni duhovni (Malenšek, Vrhovnik in Zupan), katere „Narod“ še hvali, odločno obsojajo liberalno trobilo. Drugi vseslovenski katoliški shod bode našel vse slovenske čuvaje Sijona — bdeče in jedine! Za to bo poskrbel že „Narod“ s svojo brezmejno nesramnostjo.

„Narodove“ prismodarije.

Novomeški Korel ni prismojen, samo tisto, kar on v časniku piše, je takó neumno, kakor bi bilo prismojeno. Če pa Korel ni prismojen, pa nihče ne trdi, da ni neveden, kakor kakšen mežnar v temnem srednjem veku. Zavoljo teh svojih nadlog je Korel pred nekoliko leti pri „Narodu“ imel priprte duri. Kadar je pa vender kakšno klobaso zmuznil v list, so ljudje dr. Tavčarja vprašali: Ali si neumen? Tavčarja je takrat bilo še sram in zato je Malovrhu dal ukaz: S Korlnom v koš! Sedaj je pa Tavčar, kakor piše „Narod“, dobil „trdo kožo“ in sram ga je manj. Prepričan je namreč, da „Narod“ časti ne more več izgubiti, ker je že izgubil vso. Sam je Korlna vzel iz koša in mu dal „laupass“. In tako je po 14 dnij Korl v Novem Mestu na konju, v Ljubljani pa na „Narodu“ in „Rodoljubu“.

Ako bi hoteli zavračati vse tiste čenče, katere Korl pošilja v „Rdeči Prapor“, „Rodoljuba“ in „Narod“, bi moral „Slov. List“ izhajati po trikrat na dan. Pa to ni treba! Vsak bo imel dosti, če podamo danes le eno žlico Slančeve godlje. Včeraj je pisal Slanc v „Na-

rodu“ v uvodnem članku, kakšni dobrotniki kmetom in meščanom so bili, so in bodo nemški graščaki, in da so edina nesreča za deželo le duhovni. Odkrijmo tedaj Slančeve možgane, stoječe na barikadi.

Slanc: „Veleposestniki, to je nemški grofi in baronje, so bili dolgo časa precej merodajen ud slovenskega naroda“.

Zgodovina: Da, merodajen ud so bili, ker so mu nakladali občutno desetino in druge davke ter ga s silo gonili na tlako. Od Slanca hvaljena c. kr. kmetijska družba v Ljubljani je izdala l. 1893. knjižico, v kateri prof. Kaspret po zgodovinskih virih popisuje razmere med slovenskimi kmeti in nemškimi graščaki takó le: „Sužnim kmetom je bila dolžnost, da so razven potrebnega živeža oddajali graščaku vse pridelke in obrodke. Sužnik je bil graščaku stvar, s katero je ravnal po svojem razsodku, kakor z drugo stvarjo imovine svoje; smel ga je kakor živino prodati, zamenjati, podariti in ga preseliti drugam. Vrh tega je bila sužnost dedna in je prehajala od roda do roda. Težki jarem prvotne sužnosti je zljajšalo blažeče krščanstvo. Marsikatera surovost se je končala, ko se je ukrepilo in uveljavilo katoličanstvo.“

Slanc: „Bili so dne 26. oktobra skoro vsi veleposestniki na bojišču v „Narodnem domu“ in seboj so pripeljali svoje manjše sosede (n. pr. Korelna). Bog ve, da je bil ta prizor lep. Gorka želja je ustajala vsakemu, da ta zveza kmetov in (nemških) veleposestnikov ostane trajna in postane močna.“ — Nato Slanc očita duhovnom, da imajo nenasitljivo bisago in da se brigajo le za dolge pojedine, ne pa za narod.

Zgodovina: Dokazana resnica je, da so se izmed vseh stanov vsa pretekla stoletja za slovenski narod edino brigali le duhovni, vsi kranjski graščaki in advokati pa vsa ta stoletja niso govorili slovenski in niso zapisali niti jedne slovenske besede.

Večkrat je že tudi Slanc pisal, da se zato mora razširiti luteranstvo in zatreti katoličanstvo, ker se je kranjskim kmetom v luteranski dobi najboljše godilo. V tem smislu je spisal že v „Rodoljubu“ več člankov, ki niso imeli drugega namena, kakor kmete zapeljevati v krivo vero. A zgodovina se ne sme pačiti.

Zgodovine naše Slanc ne pozna, ker ne ve, da so se ravno v luteranski dobi kmetje na Kranjskem najhujše tepli z graščaki in zahtevali staro pravdo. Vladimir Levec piše „po arhivnih virih“ v brošuri o uporih kmetov: „Razmere kmetov, ki so bile še v 13. in 14. stoletju jako ugodne, so se slabšale v 15. in 16. stoletju bolj in bolj; postale so polagoma takó neznosne, da so prijeli kmetje za orožje.“ Tudi po Novem Mestu so hodile l. 1573. čete kmetov, ki so napadale graščake s cepci, katerih bi se danes bali

še tisti njih „manjši sosedje“, ki žele nazaj dobo luteransko.

Sklep. Zagovejeni morajo biti vsi „Narodovci“ in prokleto neumni, da si jih upata Tavčar in Slanc pitati s takó krmo. Ni čudo, če Slanc kliče v istem članku: „Ne gre in ne gre več brez šole!“ ko sam čuti, da je bolj neveden in da slovensko zgodovino manj pozna, kakor najslabši novomeški prvošolec.

Čudom se pa čudimo, kako je mogoče, da je za Slancem tako nizko padel dr. Tavčar. On ima najmanj pravice, duhovnom očitati pojedine, ko se jih je sam rad udeleževal v farovžih na Golem in na Raki in ko ima v svoji blagajnici precej trdo prisluženih duhovskih grošev. Prav on grdo dela, ko še grozi tistim, ki vsaj nekoliko ščitijo vero naših očetov. In ako on vsodbuja svoje pristaše, „naj agitujejo za „Narod“ od vasi do vasi, od hiše do hiše, da se ljudstvo razvname za odločilni boj, ki ne bo več dolgo trajal“, mu povemo, da so kosti njegovega rojstva preslabe, da bi premagale krščansko misel. Preklenska vrata ne zmagajo krščanstva!

Izvirni dopisi.

Iz zlate Prage, 31. oktobra. Po Češkem in Moravskem še vedno vre. Skoro dan za dnem se ponavljajo izgredi. Vojaščina strelja, ljudje umirajo, vlada pravi, da njeni organi čisto pravilno postopajo. I, čemu pa bi drugače, saj so Čehi v opoziciji!...

Da se bi še domača opozicija bolje organizovala, sklicujejo se po celem kraljestvu zaupni shodi, kjer se posvetujejo, kako bi najuspešneje odbijali ordonance nasprotne vlade. (Bati se je le, da bi se z gorečim radikalizmom Čehov ne razbila sedanja večina, kar bi vlada zelo rada videla. Odprava jezikovnih naredb je imela ta smoter. Desnice naloga je, stremeti za pravičnim jezikovnim zakonom. Ne vemo, če se pri Slovanih z izgredi pospešuje izvršenje te naloge. Odpor proti sedanji vladi je na mestu, izgredi pa ne. Opomba uredništva.) V Pragi je bil baš v nedeljo 29. oktobra tak shod, katerega se je udeležilo 229 načelnikov okrajnih zastopov ter županov. Zanimljiv shod se je vršil teden popreje i v češko-brodskem okraju. Zbrani zaupniki so najodločneje obsodili sedanjo vlado in nje postopanje napram češkemu narodu ter izvolili za vsako izmed šestdesetih občin po jednega ali dva moža, ki jo bo zastopal v narodnem svetu, ki so si ga izvolili baš za sedanjo dobo. Sklenili so tak-le protest:

„Podpisani zastopniki občin in okraja protestujemo v imenu prebivalcev češko brodskega okraja z vso odločnostjo proti neprestanim krivicam, žalitvam, proti pritisku in vsem krivicam, katere se gode z Dunaja sem sistema-

nastalo ljublan+ec = Lubljanec. Zato se glasi še v stari narodni pesmi: „Oj, Lubljanci, vi zaspenci!“ To pa še ni bilo dosti; k besedi Lubljan+ec se je še enkrat pridejala končnica „jan“, „c“ in „j“ sta se stopila po pravilu v „č“, in tako je nastalo Lubljan+ec+jan = Lubljančan.

Besedo „Laibach“ so nekateri po vsi sili hoteli izvajati iz nemščine, češ da „ach“ pomenja v starovisokonemščini „Wasser“, „laib“ je pa sorodno z „lau“, tedaj: „laues Wasser“, trdeč, da je od vode Laibach dobilo ime mesto Laibach. Mogoče je, da je od reke dobil ime kraj, a Laibach ni nemška beseda. Nemška krajevna imena na „ach“ so narejena večinoma iz slovenščine, in sicer iz mestnika slovenskega imena, ker je nemškemu uradniku Slovenec na vprašanje: Kje si doma? odgovarjal z mestnikom: v Goričah, Borovljah itd. Takih imen imamo na stotine. Takó je tudi beseda „Laibach“ nastala iz mestnika „v Lubah“ na ta način, da se je „u“, oziroma polglasnik „v“, raztegnil v „ai“, kakor pri Lubelj v „oi“, Loibel. Laibach je tedaj čisto slovensko ime iz prvotne oblike Lubah.

Po kraju so Nemci imenovali tudi mimo tekočo vodo Laibah, Slovenci so ji pa po kraju „v Lubljanih“ dali ime Lubljanica. Prav nič ne oporekamo mnenju, da je Ljubljanica dobila to svojo podaljšano ime še-le pozneje, in da se je

sprva vsa reka imenovala Lubija, kakor se še dandanes imenuje Ljublanice desni pritok pri Vrhnikih. Mogoče je tudi, da je reka prej ime dobila, kakor prebivalci, in da so ljudi, ki so se naselili ob reki Lubiji, imenovali Lubljane, in sicer one, ki so prebivali blizu izvira reke vrhne Lubljane (Ober Laibacher), te na spodnjem koncu pa prosto Lubljane. Po vodah so mnogi kraji dobili imena. Pri izviru reke Sore (Sovre) je kraj Sorica, blizu iztoka v Savo kraj Sora, pri izviru reke Krke je kraj Krka (Obergurk), pri iztoku Krško (Gurkfeld), ob izviru in iztoku potoka Pešate stoji vas Pešata.

Vse to pa čisto nič ne dokazuje, da bi bilo ime Laibach, bodisi ime reke ali kraja, prvotna ali celo nemška korenina; nastalo je iz slovenskega debla lub, in sicer iz mestnika množnega števila iz oblike v Lubah (oz. Lubijah, Lubljanih). Iz iste oblike je nastala tudi latinska beseda Labacum, italijanska Lubiana je pa že iz podaljšane slovenske oblike Lubljana.

Vižmarje — Vismarje. Ko bi ne imeli že toliko Šent-Vidov, bi se gotovo postaja ne imenovala po mali stranski vasi Vižmarje, ampak po imenitni župni vasi, kjer popravljajo že toliko časa cerkev sv. Vida, odkar je baje ta svetnik stopil na mesto poganskega Sventovida. Nekdo mi je trdil, da so Vižmarje dobile ime od nekega majarja, ki je stanoval na travniku in

se je imenoval Wies-Maier. Drugi zopet menijo, da je nastalo ime iz Viž-Marijo! t. j. vidi, poglej Marijino cerkev na Šmarijini Gori! Gotovo je, da se je nekdanj božjepotna cerkev na gori imenovala Šmárijia (iz Sancta Maria). Takó imamo Šmarijo tudi pod Ljubljano, kjer je cerkev Matere božje, in v drugih krajih. Po cerkvi je brij dobil ime Šmarijina Gora, skraćeno: Šmarna Gora. Kraj, kjer se odcepi od velike ceste pot, ki drži v to Šmarijo, je pa dobil svoje ime od sestave v+Šmarijo; predlog „v“ se je strnil z imenom Šmarija v jedno besedo (kakor pri Nabrežina, Podnart, Vopolje) in ob jednem očvrstil se v „vi“, ker je dobil naglas. Tedaj vi+Šmarijo = Vižmarje. Prebivalci so Vižmarci, kar je nastalo iz vi+Šmarij+ec, oz. Vi+šmarij+jan+ec. Po nemško se Šmarijina Gora imenuje Gross-Gallenberg (napačno: Grosskahlenberg), ker so Gallenbergi pred l. 1300. imeli grad na mestu, kjer sedaj stoji cerkev Matere božje na gori. Cerkev Matere božje na Holmcu pri Kamniku je pa pozneje dobila nemško ime Kleinkahlenberg in zdi se mi, da iz jako čudnega razloga. Ni mi znano, da bi jo bili imenovali Šmarijo, pač pa Šmarico, po sosednji cerkvi sv. Mavricija, kjer je tudi vas Šmarica. Ker je Holmec nižji, kakor Šmarijina Gora, in ker se jim je beseda Šmarica zdela deminutivum, so temu kraju rekli Kleinkahlenberg. (Dalje pride.)

tično našemu narodu. Tolmačeč gnjev in razburjenost, katera se je polastila češkega ljudstva, zlasti vsled poslednje žalitve, ki se mu je z Dunaja vrgla v obraz, opozarjamo s povdarkom, da si je češki narod dobro svest svojega pomena za Avstrijo, in da si to zavest vedno oživlja, spominjajoč se, da je iz proste volje pomagal ustanoviti Avstrijo ter postal njen važen del. Kar najodločneje zahtevamo, naj Avstrija končno že začne izpolnjevati svoje dolžnosti napram nam in se pravično pobota s češkim narodom... Mera češke potrpežljivosti je dopolnjena. Češko ljudstvo se ne boji nobenega preganjanja, nobenih žrtev, da si pribori svojo državno samostalnost. V Češkem Brodu 22. oktobra 1899." (Slede podpisi zastopnikov 60 občin tega okraja.)

Podobne grožnje se slišijo i po drugih krajih — i po Moravi obetajo češke občine, da ne bodo več izvrševale onih dolžnostij, ki se jim nalagajo v prenešenem delokrožju, in sploh vseh, katere jim niso postavno zapovedane. Pričakovati je, da se te grožnje i uresničijo ter zjedinijo v velik protest, — večji nego je bil oni, ki so ga obetale nemške občine pred dvema letoma, a le obetale, čeprav sta jim stala na strani sam Wolf in Schönerer.

Sedanji politični položaj na Češkem karakterizuje pa nad vse dejstvo, da se je začelo tod potikati vse polno „špiclov“ ovaduhov. Skoro po vseh listih so Čehi opozarjali čitatelje, naj pazijo nase in na druge. Narodno-socijalni delavci pravijo, da se zlasti v njih organizacijo vtihotapljuje take prikazni, ki strežejo na vsako sumljivo besedo, da morejo koga denuncirati... Znano je, da je pravosodni minister Kindinger izdal tudi za Čeha instrukcije, v katerih pozivlje podrejene uradnike, naj pazijo drug na drugega ter ovadijo, če bi kaj dobili. Morda ta poziv vpliva na nebroj breznačajnežev, ki bi radi kam splezali, da so se tako pomnožili... Še par kratkih novic.

Češka narodno-gospodarska družba v Pragi priredi po novem letu v mesecih januarj—marec, velepomembni drugi narodnogospodarski kurs. Podoben bo onemu, ki se je vršil lani od 3—8. oktobra neprenehoma dan za dnem. Sedaj se bo toliko izpremenil red, da se ga bodo mogli udeležiti zlasti uradniki in učitelji. Predavalo se bo zopet o narodnem gospodarstvu, finančni politiki, rokodelskem, tržnem in prometnem vprašanju, o poljedelskem ter socijalnem vprašanju. Na čelu predavateljev je vseuč. prof. Bráf. Vstopnica 5 gld. za celi kurs, 1 gld. za posamezno predavanje.

Tukajšnji, s Slovenci simpatizujoči krogi so se začeli pripravljati, da oslavo spodobno stoletnico Prešernovega rojstva. Pisateljica g. Preissová je dala inicijativo, češka podružnica slov. plan. društva pa obljubila pomoč. V decembru se napiše cela vrsta člankov za češke liste o Prešernu, da se Čehi seznani in navdušijo zanj, spomladi pa se priredi slavnost. Založnik J. Otto izda v „Svetovni knjižici“ prevod vseh pesmij Prešernovih, ki bo veljal kakih 20 kr. in ga bo priredil dr. J. Boreckej.

Politiški pregled.

Iz državnega zbora. Dodatno k zadnjemu poročilu o seji dne 27. oktobra omenjamo še nekaj govorov: Čeh Pacak je polemizoval z mokrachem Dašinskim. Trdil je, da njegovi somišljeniki nimajo zaupanja do sedanje vlade, ker je z odpravo jezikovnih naredb napravila novo zapreko, koja loči Nemce od Slovanov. Vlada je vsilila Čehom boj, Čehi ga sprejmejo in konec tega mora biti ali splošni mir ali pa — razpad. Rusin Wachnianin povdarjal je, da njegovi sorojaki somišljujejo z desnico. Mir mej vsemi narodi v Avstriji je le mogoč, ako se vsem narodom pripusti narodna jednako-pravnost. To je program pravice, to je pravi avstrijski program. Na predlog dr. Kathreina sklenila je zbornica konec debate in volil se je generalni govornik — s tem je pa zgubil pri-glašeni govornik Slovencev dr. Krek besedo. Generalni govornik Čeh Pacak je obžaloval, da vlada Türkove grožnje, da bodo pruski bataljoni na Češkem delali mir, ni ožigosala kot

protiavstrijsko izjavo, ter končal s trditvijo, da sedanja vlada ne bo nikoli pridobila si zaupanja Čehov. S tem je pa končana brezuspešna debata o vladni izjavi. Položaj ni ne trohice jasnej. — Danes teden se je vršila volitev v delegacijo. Da se je to omogočilo, preskrbel je cesar, ki je prosil desnico za to uslugo. Desnica se je tej prošnji udala, ker je bila mnenja, da s posebnim pismom na predsednika desnice Javorskega cesar priznava pomen in odločilno moč desnice. Za Kranjsko je bil z glasovi katoliško-narodnih poslancev izvoljen držav. poslanec Ferjančič. Slovenski katoliško-narodni poslanci so s tem storili ob roki „Narodovih“ intrig zopet velik korak v samozatajevanju. K volitvi ni bilo ne Kušarja, ni Šukljeja. Namestnik Ferjančičev bode v delegaciji držav. poslanec Vencajz. Pri volitvi v delegacijo je prišlo do precejšnjega razpora mej Schönerijanci in nemškimi nacionalci, ki so se tudi volitev — udeležili. Schönererijevi pristaši so jim klicali: „To so lepi poslanci, ki na povelje cesarjevo volijo!“ V obrtni odsek so izmej slovenskih poslancev izvoljeni dr. Krek, Kušar Vencajz, v tiskovni odsek dr. Gregorec, v brambovski: Berks, Pfeifer, Pogačnik. „Slovanska krščansko-narodna zveza“ si je izvolila staro načelstvo: Povše, Bulat, Barvinski. Prihodnja seja držav. zbora bode v ponedeljek dne 6. novembra.

Nemška katoliška ljudska stranka nima prijetnega stališča. Od zgoraj jo vleče vlada od desnice, od spodaj jej izpodbijajo noge liberalci, nacionalci in socijalni demokrati. Zato tem bolj cenimo vest, da je načelnik nemške katoliške stranke, dr. Kathrein, objavil v listu „Neue Tiroler Stimmen“ članek, v katerem obsoja odpravo jezikovnih naredb, češ, da se je s tem izpodkopala državna avtoriteta ter se je le zadovoljilo Wolfa in Schönererja. Članek izjavlja tudi, da se je storila Čehom velika krivica, katero mora obžalovati vsak pravicoljubni človek. — Čast možu, ki takó govori pri sedanjih razmerah!

„Armeesprache“, ki bi morala biti za Ogersko in Avstrijo skupna blažena nemščina, utegne dobiti razpoko, ker se Ogrji odločno branijo klicati pri kontrolnih shodih „hier“. Madjarom se bode dalo pravico, da smejo klicati „Jelen!“ V delegacijah bode vojni minister slišal, da tisto, kar je za Madjare prav, mora biti tudi za Slované. Čujemo, da je „Armeesprache“ poglana sosebno v Ljubljani čudno cvetko. Slovenskim jednoletnim prostovoljcem pri tukajšnjem 27. pešpolku se je prepovedalo na ulici mej seboj govoriti slovenski. Slovenski poslanci morajo poiskati slovenskemu jeziku zadoščenja.

Volilno preosnovo za Dunaj, kakeršno je sklenil obč. svet dunajski za občinske volitve, Claryjeva vlada baje ni potrdila. Nekateri listi sicer pravijo, da se vlada v tem vprašanju še ni odločila, vendar je povse mogoče, da tudi v tem vprašanju vstreže ropotajočemu Židovstvu.

Vojna v južni Afriki. Angleži so bili na vsej progi — tepeni. Grozen poraz so doživeli pri Ladysmithu. Angleški general White je s pomočjo balona proučil pozicijo Burov. Burom to njegovo opazovanje ni ostalo skrito. Spremenili so pozicijo in ko je udril nanje general White, zajeli so mu Buri skoro brez vsega boja 2000 mož, 42 častnikov in večje število mul s topovi. Angleška vojna moč pri Ladysmithu je sedaj skrčena na okolu 6000 vojakov. Buri so vzeli mesto Vryburg.

Domače novice.

Osebnosti. Poročil se je v Dobropoljah učitelj g. Jaklič z ondotno učiteljico gđc. Ivanko Arko. Mnogo srečnih let! — Umrl je v četrtek v tukajšnjem Leonišču č. g. Jakob Gruden, umirovljeni župnik v 80. letu svoje dobe. V življenju je bil vnet podpornik slovenske stvari. Danes ob 7. uri zjutraj so truplo prepeljali v Vel. Lašče. Svoje skromno premoženje je zapustil dobrodelnim namenom.

Vseslovenski delavski shod, ki bo spopolnil krščansko-socijalno organizacijo, se bode vsekakor vršil o Božiču v Ljubljani. V četrtek

je imel pripravljalni odbor prvo sejo pod predsedstvom dr. Kreka. Prihodnji teden dobe krščansko-socijalna društva in tudi razni naši somišljeniki vabila in potrebna pojasnila. Kdor bi želel kakih podatkov, naj se obrne do č. g. Luke Smolnikarja, stolnega vikarja v Ljubljani. S sklepi vseslovenskega delavskega shoda se bode pričela nova doba krščansko-socijalnega gibanja mej Slovenci. Važnost vseh obravnav zahteva, da se somišljeniki shoda udeleže v najobilnejšem številu.

Iz ruskega kurza, ki se je osnoval pod vodstvom g. dr. Jenka v Ljubljani, so morali izstopiti vsi dijaki. Gimnazijcev je bilo vpisanih kakih 50, a ravnatelj Senekovič je v knjigotržnici osebno odpovedal za dijake naročene ruske učne knjige. Znabiti bi bil umesten predlog v kranjskem deželnem zboru, da naj se uvede ruščina kot prosti učni predmet na vseh kranjskih srednjih šolah. Če se smejo dijaki učiti plesati, naj se jim dovoli tudi, učiti se važnega slovanskega jezika, ki vlada svet.

Za krščansko šolo in za krščansko učiteljstvo bode napravilo velika shoda dne 15. novembra popoldne ob 3. in zvečer ob 1/2 7. uri „Katoliško šolsko društvo za Avstrijo“ v dvoranih muzikalnega društva na Dunaju. V vabilu na shod se glasi: „Tako ne more iti dalje, da bi bila nravna in verska vzgoja otrok izročena možem, ki na svojih shodih in po svojih časnikih javno proglašajo boj Kristusu in njegovi cerkvi. Krščansko ljudstvo je sito tega, da bi drugi za njegov denar po svoji volji delali iz mladine pogane in prekučbe“.

Drž. poslanec dr. Krek je preteklo nedeljo pred svojimi volilci govoril v tukajšnjem „Katoliškem Domu“ o političnem položaju v Avstriji. Dejal je, da je napram nadvladi Nemštva v Avstriji jedina vsa desnica, katere namen je napram Nemcem in vladi dokazati, da v vrejeni državi niso mogoči podnarodi. Šibal je domače intrigante, ki hote razdreti to desnico in ki s tem kažejo, da so izdajice svojega naroda. Ako se razruši sedanja desnica, potisnjeni smo za 20 let nazaj. Ustava se mora spremeniti in uvesti splošna volilna pravica v vsem svojem obsegu, potem bode dobila zbornica tisti vpliv, katerega sedaj nima ni proti Ogerski, ni napram zunanji politiki. Proti Schönererijancem ni treba s silo nastopati, ampak tisto prostost, katero daje vlada Schönererjevimi pristašem, naj da delavskemu gibanju. Zborovalci so z živahnimi klici pritrdjevali svojemu poslancu.

Delavsko gledališče v „Katoliškem Domu“ prične s svojimi predstavami jutri. Blagajna se otvori ob 6. uri zvečer, začetek ob 7. uri. Igrali bodo tri igre: „Pravica se je izkazala“, „Vedeževalka“ in „Morilci v Kravji dolini“.

Paberki za „Narodovo“ inteligenco. I. „Narodov“ naročnik je volil klerikalne kandidate, ker so se vedli tako mirno in olikano, kar je on pri svojih pogrešal. — II. Liberalci: Smilijo se mi klerikalci, pa ne zaradi tega, ker so propadli, ampak ker so morali preslišati toliko psovka od naše stranke. — III. „Narodov“ naročnik je iz „Naroda“ izstrigel inserat: „Jutri ob 11. uri bo v Narodnem Domu črna maša za svedrce“. Na vprašanje zakaj je to storil, je odgovoril: Ker bi se utegnili pohujšati moja družina.

Slovensko gledališče izven Ljubljane. Slovenski gledališki diletantje v Celju in Trstu so se pričeli pridno gibati. Na vseh svetnikov dan sta bili v Celju in Trstu slovenski predstavi. Igrali so „Mlinar in njegova hči“.

Javno predavanje. Prihodnjo sredo ob 1/2 8. uri zvečer predava v veliki dvorani „Katol. Doma“ č. g. Sušnik „O zvezdah repaticah“. Vstop prost. K obilni udeležbi vabi odbor „Slovenske krščansko-socijalne zveze“.

Delavsko stavbeno društvo snujejo v Celju. Pričeto delo ljubljanskih kršč. socijalcev rodi za delavstvo lepih uspehov. Celotidrijski mokrachi in liberalci nas posnemajo, dasiravno so se pred kratkim zagorski mokrachi in liberalci še iz takih društev v „Narodu“ norčevali.

Podučna predavanja za zadružne in posojilnične odbornike ter poslovodje priredi „Gospodarska zveza“ v drugi polovici meseca de-

cembra v Ljubljani. Pouk bo trajal 3 do 4 dni. Oziralo se bo zlasti na knjigovodstvo. Oglasiti se je do 20. novembra t. l.

Za trg pred justično palačo v Ljubljani je mestna občina zahtevala od ministerstva 10.000 gld. podpore. V drž. proračunu za l. 1900. je v ta namen samo 5000 gld.

Volitev v okrajni zastop celjski se bode vršila prihodnji ponedeljek. Boj, da ohranijo Slovenci večino v tem zastopu, bode hud. G. dr. Dečku se je zahvaliti, da je bilo vsled njegovih reklamacij iz imenika velikih posestnikov črtanih osem nasprotnikov.

„Narod“ kuje liberalce. V občinskih volitvah na Brezovici hoče „Narod“ na vsak način videti svojo zmago. Župan Kušar mu je „naprednjak“ njegovega kopita. Da to ni res, priča dejstvo, da je župan Kušar podpiral prošnjo okoliških županov, da se „Slov. vinogradniškemu društvu“ da koncesijo za gostilno. Župan Kušar je torej prej kaj družega, nego „Narodovec“.

Slovensko gledališče. Danes pojo Smetanovo opero „Prodana nevesta“. — V torek 7. novembra bodo prvokrat na slovenskem odru. Ibsenovi „Strahovi“, v petek 10. novembra pride baje na vrsto krasna Smetanova opera „Dalibor“.

„Landesfürstliche Stadt Krainburg“ — tak pečat pritiskujejo v Kranju na črnovojniške zglasilnice. Živela naprednost, pa nemškutarija!

Protestantska agitacija v Ljubljani je zadela ob odločen odpor nemških protestantov. Sosebno huda je celjska „Deutsch-evangelische Tochtergemeinde“. Nemškim protestantom je gotovo pričelo smrdeti, da je propagando pripočal „Slov. Narod“. Kristijanov „Narodovega“ kalibra še protestantje ne marajo.

Grof Goess nima več trdnega stališča v Trstu. Spraviti ga hočejo kot ces. namestnika na Štajarsko, kjer se bode s svojim delovanjem napram Slovincem gotovo še bolj proslavil, nego se je na Primorskem.

Družba sv. Mohorja. Z razpošiljanjem družbenih knjig smo pričeli. Knjige se bodo letos razpošiljale po ti-le vrsti: Najprej jih dobi krška škofija, potem razni kraji, sekovska, zagrebška in druge škofije, Afričani in Američani, na to lavantinska, ljubljanska, tržaška in goriška škofija. Cenjene gospode poverjenike, katerim se knjige pošiljajo, nujno prosimo, naj takoj, ko dobijo „aviso“, pošljejo po nje na pošto ali železniško postajo, da ne bode sitnih reklamacij, ki povzročujejo samo zamudo in nepotrebne stroške. Poštne stroške morajo čast. poverjenikom povrniti posamezni udje. One gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbeni tiskarni, prosimo, naj čim prej pošljejo po nje, da nam zavoji ne zastavljajo prostora, katerega nam itak primanjkuje na vse strani. Odbor se bode po svojih močeh potrudil, da udje knjige dobe čim prej v roke. — Romajte torej, knjige, v toli častnem številu po vsem Slovenskem! Budite rojake, poučujte jih, zabavajte in razveseljajte jih ter vnemajte v srce njihovi ljubezni do Boga in domovine! V Celovcu, dne 30. oktobra 1899. Odbor.

Velika nesreča na dolenski železnici zgodila bi se bila skoro dne 21. t. m. Blizo Žalne pri km 28°/₂, razširja se žel. prosek, ter vsled tega se odpeljava rabljiva tvarina s posebnim upravnim vlakom. Tudi omenjeni dan ob 1/2 3. uri popoldne je porival pred seboj železni stroj 10 voz s postaje Višnja Gora proti proseku, da se tam zopet naložijo. Na voze bil je žel. mojster g. Medved, s 40. delavci, kar skoči stroj pri km 28° s tira. Hvala Bogu, da se je vlak pravočasno ustavil, sicer bi se bila zgodila grozna nesreča, ker je bila nezgoda ravno na 21 metrov visokem viaduktu. Ako bi bili skočili s tira tudi vozovi z delavci, prekucnilo bi se bilo vse v globočino. — Kakor so izvedenci konstatovali, je pomankljiva sestava železniškega stroja vzrok, da je skočil s tira.

V Novem Mestu si je izvolila obrtna pomočniška zadruga samo odločne krščansko-socialne može v odbor.

„Slov. kat. akad. društvo Danica“ je izvolilo pri prvem rednem zboru v XI. tečaju dne 26. oktobra sledeči odbor: Predsednik: Anton Vadnal stud. phil., podpredsednik: Luka Arh

stud. phil., tajnik: Anton Cvetek stud. iur., blagajnik: Rudolf Lampe stud. agr., knjižničar: Bogumil Remec stud. phil., gospodar: Matija Lavrenčič stud. iur.

Grozen uboj pri Čedadu. Pri Čedadu je s sekuro pobila na polju žena svojega moža, ki se je po dolgih letih nenadoma vrnil domov. Mej njegovo odsotnostjo je žena imela grešne zveze. Dohod možev ji je bil torej neprilichen ter je s svojim ljubimcem in s sinom sklenila spraviti moža s sveta. Vsi trije zločinci so že pod ključem.

Zadružno skladišče v Sinči Vasi na Koroškem se je otvorilo v nedeljo dné 29. okt. jako slovesno ob navzočnosti udeležencev iz vseh delov Koroške. Zbralo se je nad 1500 slovenskih kmetov, da so bili priča, kako se blagoslavlja nov dom slovenskega oratarja, da se navdušijo ob ognjevitih govorih za svojo stvar. Res ogromna udeležba in sijajen uspeh slavnosti v Sinči Vasi je najboljši odgovor na drzno izzivanje slovenskega ljudstva od strani znanega bar. Rokitanskega, ki je dne 22. okt. v bližnjem Velikovcu rohnal zoper vse, kar ne prisega na zastavo lažiliberalnega in nemškutarskega „Bauernbunda“, zlasti pa zoper slovenske duhovnike, ker se ti posvečujejo narodnemu in gospodarskemu delu med ljudstvom. — Lepo stavbo je ob 1. uri pop. blagoslovil mil. g. prošt iz Dobrevasi, L. Vavtižar. Potem se je v lepo okinčani dvorani vršilo slavnostno zborovanje, h kateremu je došel med drugimi i častitljivi starosta kor. Slovencev, mil. g. prošt Lovro Serajnik iz Tinj. Zborovanje je bilo v lepo okrašeni veliki dvorani nove hiše. Otvoril je je g. vikar Podgorc, ki je pristrčno pozdravil v tolikem številu došle rodoljube in podal poročilo o novi stavbi. Gospodarska zadruga je imela doslej 15.323 gld. dohodkov in 14.583 gld. stroškov. — Nato so govorili o pomenu, namenu in delovanju zadrug ter o gospodarskem stanju našega kmeta gg. Ivan Kač iz Žalca, posl. Fr. Grafenauer in odvetnik dr. Iv. Šusteršič iz Ljubljane. Navdušeni in temeljiti govori so našli v poslušalcih, ki so jim z največjim zanimanjem sledili, glasen odmev in živahno pritrdjevanje. Iskrene besede, zlati nauki, ki so se čuli tu, obrode gotovo lep sad in navdušenje, ki je nastalo med poslušalci, gotovo ni bilo le hipno. Po nekaterih formalnostih se je zaključilo zborovanje z „živio“-klici cesarju in papežu. — Pristrčne ovacije so priredili zborovalci g. dr. Šusteršiču in mil. g. proštu Serajniku. — Sledila je na to prosta zabava, pri kateri je koncertirala godba. Vkljub tolikemu številu ljudstva ni bilo niti najmanjšega nereda. Lepa slavnost je pokazala, da še Koroška ni propala!

Nesreča na tržaškem kolodvoru. Na tržaškem kolodvoru je pri vezanju vagonov železničar Povh prišel tako nesrečno mej železni plošči na koncu vozov, da ste mu stisnili glavo. Truplo je palo pod kolesa, ki so Povhu odtrgala obe nogi. V dveh minutah je nesrečnež izdihnil dušo.

Goriške novice. G. Mihael Vošnjak je kupil krasno vilo „Judith“ na korsu Frančiška Jožefa v Gorici od grofice Egger za 36.700 gld. — V odbor za obrtno razstavo l. 1900. v Gorici ni izvoljen noben Slovenec. — Izdajanje „Slovanske knjižnice“ namerava g. Gabršček opustiti. — Rok za zgradbo in dovršitev vipavske železnice se je podaljšal do 26. oktobra 1901. — Slovensko podporno društvo za zavarovanje goveje živine bo imelo v nedeljo dne 5. novembra ob 10. uri predpoldne podučen shod o slovenski kmetijski šoli v Gorici.

Morilec pomiloščen. Morilec Jožef Gruber iz Suhega Dola Jožef Zevnik, ki je bil pred novomeškimi porotniki obsojen na vešala, je pomiloščen na 20letno ječo.

Premetenega tatu je ujela ljubljanska policija. Kradel je z velikim veseljem sosebno sodnijskim uradnikom. Ime mu je Keber. Dobili so pri njem veliko število raznovrstnih ključev. Dokazali so mu že dolgo vrsto tatvin.

Ljubljana ima sedaj 36.854 prebivalcev.

Porotne obravnave v Ljubljani se prične 4. decembra t. l.

Nesrečni rojaki iz Amerike. Iz Amerike se je vrnilo 60 Dolenjcev, katere v Ameriki niso pustili izstopiti, ker niso imeli v redu svojih listin. Postali so žrtva brezvestnih agentov, ter se sedaj praskajo za izgubljenim denarjem.

Slovensko slovstvo. V zalogi „Goriške tiskarne“ je izšel prevod slavne Shakespearove tragedije „Hamlet“. Preložil je tragedijo g. Ivan Cankar, 208 strani obsežni knjigi je cena 70 kr.

„Knjižnico slovenskih iger“ bode pričela izdajati „Slovenska krščansko-socialna zveza“. Koncem novembra izide prvi snopič. Prinašal bode več iger resnih in šaljivih, primernih našemu ljudstvu. Naša slovenska društva naj bi si že naprej naročila to izdanje in pristavila, ako žele toliko iztisov, kolikor je v igrah ulog. Zadošča naznanilo na dopisnici, naslovljeno na „Slovensko krščansko-socialno zvezo“.

Nova knjiga. „Zabavne knjižnice za slovensko mladino“ je izšel osmi zvezek z raznovrstno, zelo mikavno vsebino. Urejuje in izdaja to knjižnico Anton Kosi, učitelj v Središču.

Razne stvari.

Poroki v cesarski hiši. Nadvojvodinja Štefanija se bode še-le l. 1900 poročila z grofom Elemerjem Lonyayem, ki se je že prej pogajal za njeno roko, predno jo je dobil cesarjevič Rudolf. Nadvojvoda Fran Ferdinand, prestolonaslednik avstrijski, se hoče kljub cesarjevemu nasprotstvu poročiti s konteso Chotek. Ako se nadvojvodi izpolni ta srčna želja, moral bode resignirati na prestolonasledstvo in naš prestolonaslednik postane nadvojvoda Oton.

Narodno-socialni list „Pokrok“ piše: „Naše stališče napram aferi juda Dreyfusa zavzemajo skoro vsi slovanski časopisi, ako le nimajo judje vpliva na redakcijo“. Kaj pravita na to „Slov. Narod“ in Žid ces. svetnik Penizek?

Dobrotnik slepcev. Ruskemu inženjerju Steinu, ki ima že lepih uspehov na polju elektrotehnike (telefon brez žic je njegova iznajdba), se je baje posrečilo, sestaviti stroj, s pomočjo katerega bodo videli — slepci. Neki angleški novinar je poskušal ta stroj na sebi. Stein mu je namreč zavezal oči tako trdno, da ni videl ničesar. Potem ga je zvezal s strojem, in, glej, novinar je videl vse, kar se je godilo okoli njega. Ko pa je inženjer pretrgal električni tok, je bil novinar zopet v popolni temi. Stroj pravi, je majhen ter ga bodo slepci lahko nosili s seboj; tudi ne bo predrag. Vsa stvar je seveda sedaj še ovita v skrivnost, a, če se res uresniči, bi to bila iznajdba, katero bi trebalo prištevati najslavnejšim vseh dob. Sedaj se bavi Stein s tem, da podeli nemim sluh. Če le vse to ni dobro izmišljena — raca!

V Petrogradu se bodo otvorile štiri nove ljudske knjižnice. V Odesi se stavi veliko ljudsko gledališče, ki ima namen, odvracati ljudstvo od žganjarn. Pri nas se ne dela nič!

Minister — telovadec. Za rednega člana telovadnih društev „Junak“ na Bulgarskem se je vpisal minister prosvete Todor Ivančev. Pri nas ministrom tega ni treba, ker se dosti telovadijo takrat, kadar nas pritiskajo z novimi davki.

Slovaki v Turčanskem sv. Martinu so si ustanovili društvo za podpiranje slovaške literature in izdavanje cenih knjig za ljudstvo.

Misterijozen umor na Ogerskem. V Arverskem komitatu je krščansko prebivalstvo mesteca Namesto v silnem razburjenju. Na stopnicah stare kleti, katere že dolgo časa nihče ni rabil, zapazila je neka dekla znamenja krvi. Stopila je vsled tega v klet in tu dobila v nekem kotu moško truplo. Vsled njenega kričanja prihiteli so sosedje v klet in zapazili, da ima umorjeni, ki je imel na sebi samo spodnje hlače, globoko rano čez goltanec. Umorjeni je 17letni pastirček Janez Erchlan. Na lokalnem ogledu se je konstatovalo, da v truplu ni krvi. Pred vhodom v klet so dobili krvavo desko, na kateri se je gotovo že mrtvega pastirčka preneslo v klet. Ker smrtna rana sega od jednega ušesa do družega, je povse izključeno, da bi se Erchlan sam umoril. Zadnjič so videli živega Erchlana v družbi žida Jakoba Jakobsona, katerega vzdržuje občina.

Turške dame, obsojene na smrt. O tej grozni vesti se poroča iz Carigrada. Več visokih turških dam je vsled udeležbe pri zaroti obsojenih na smrt. Nekaj teh haremskih dam so obesili, nekaj pa pometali v Bosporno. Turki listi hite to novico — tajiti.

Veselim se! Uradni in vojaški časopisi naznanjajo, da se bode od 1. oktobra temeljito reorganizirala avstrijska deželna bramba. Koliko bo veljala ta reforma, nam bo povedal proračun za l. 1900. Davkoplačevalci, veselite se!

Veliki gospodje jahajo na lov, da se „zabavajo“. Grof Khevenhüller je nedavno obstrelil na lovu v enem dnevu pri Ondfeževem tri ljudi. Svojega logarja v ramo, gozdarja v nogo in poganjača Polaka iz Zvanovic, očeta peterih otrok, v glavo, tako da je položaj Polaka brezupen. — Pregovor pravi, da za otroke še žveplenke niso, kaj šele puške. Svetovali bi grofu Khevenhüllerju, naj si kupi leseno puško na kakšnem semnju. Morda potem nikogar ne rani. Sedaj pa je še vprašanje, če bo „kavalir“ skrbel za rodino, kateri je odvzel očeta.

Ko so se delale železnice, ceste in mostovi na Češkem, Moravskem in Šlezkem, je delalo tam 5000 Lahov. Tem se plača na teden 500.000 gld. Ali bi jih ne mogli Čehi sami zaslužiti?

Unuk napal deda. Pavel Miljković v dvorskem kotoru imel je mnogo svinj, katere je čuval stari njegov oče Čiro. Nedavno so svinje zašle v deteljo. Stari Čiro je vzel kolec in ž njim zapodil svinje iz detelje. Petnajstletni njegov unuk Dragan se je potegnil za svinje, ker jih pa stari Čiro le ni hotel pustiti v detelji, skočil je Dragan v hišo, zagrabil puško in ustrelil na deda. Težko ranjenega so deda prepeljali v zagrebško bolnico.

Zborovanje avstrijskega učiteljstva je bilo dne 1. novembra na Dunaju. G. učitelj Gangl je govoril kot zastopnik „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. Sklenili so učitelji, da bi radi imeli tako visoke plače, kakor državni uradniki v zadnjih štirih plačilnih razredih.

Na skupščino hrvatskih prvašev je došlo v Brod nad 50 slovenskih brzojavk.

Najnovejše vesti.

„Soči“. Dr. Tuma je pisal v „Soči“ na podlagi svojih izmišlotinj, da je č. g. dr. Gregorčič proti g. Koblarju odobral dopise v „Sl. Listu“ zoper dr. Tumo, ko sta se kot poslanca vozila z Dunaja. Ker je koncem januarja 1897. g. Koblar nehal biti poslanec in ker „Slovenski List“ dotlej niti besedice ni črnil o dr. Tumi, tedaj dr. Gregorčič tačas ni mogel odobravati dopisov v „Slov. Listu“ zoper dr. Tumo. Kdor tega ne razume, mora biti tumast. Čudno pa je, da Gabršček ne ve, kaj piše Tuma v „Soči.“

„Slov. Narod“ je bil ta teden zaradi grdega hujskanja zoper škofa in vero že dvakrat konfisciran. Pa se še dobi čuk, ki pravi, da v „Narodu“ ni nič hudega!

Alfred grof Coronini-Cronberg je odložil svoj deželnozborski in državnozborski mandat. Politično društvo „Sloga“ pošilja županstvu na Goriškem okrožnico, v kateri pravi, da je grof Coronini odstopil radi dr. Tume. „Sloga“ pozivlje volilce, da odpošljejo grofu Coroniniju zaupnice. Gabršček o tej priliki blati Coroninija, ki od svojega narodnega dela ni imel nikdar — profita.

Originalno! Včerajšnji „Narod“ trdi, da krščansko-socijalni program slovenski obsega le to, kar so krščanski socijalisti iz liberalnega in socijalno-demokratskega programa pouzmali. Včasih pa trdi, da naš program ni za nič. Kaj ne, da se „Narodu“ že meša?

Umrl je č. g. Ivan Varl, dekan v Dolini pri Trstu. V ponedeljek opoldne ga je mej obedom prišla slabost in 24 ur pozneje je izdihnil blago dušo. Ivan Varl je bil rojen v Kropi na Gorenjskem.

Dr. Ferjančiča pozivlje neki dopisnik v „Vaterlandu“, da naj odloži mandat za delegacijo. „Narod“ pa pravi, da je Ferjančič skoraj „klerikalec“, ker se drži „prežvekanega“ pro-

grama in tedaj lahko obdrži mandat, ali pa naj postane — minister, da bo laže prodajal svojo politično modrost.

V Kobarid je došel za zdravnika g. dr. Votočka, bivši sekundarij v ljubljanski bolnici.

Škof dr. Mahnič bode v svoji škofiji ustanovil diecezanski muzej.

„Narodni listy“ se nadejajo, da bode desnica v drž. zboru sedanji vladi odklonila dovoljenje budgetnega provizorija, da ji s tem pokaže svoje nezaupanje.

Češki narodni svet si bodo ustanovili tudi Čehi na Nižje Avstrijskem.

Ruski car bode dne 7. novembra obiskal nemškega cesarja. V Berlinu se pripisuje temu obisku velik političen pomen. Najbrže je v zvezi z vojno v Afriki.

Vojna v južni Afriki. General White je zgubil pri Ladysmithu z ubitimi in ujetimi 3500 mož. Ladysmith se ne bode mogel dolgo držati, ker so ga Buri popolnoma obkolili. Buri imajo v svoji oblasti železnice v Pietermaritzburg in Durban. Polastili so se mest Colenso, Colesberg. Tudi Mafeking so dobili v svoje roke.

Politične in socijalne razmere na Hrvatskem.

Izvirni dopis s Hrvatskega.

VIII.

(Konec.)

Za omenjeno težnjo hrv. rodoljubov stoje vsi zavedni Hrvati in popolnoma naravno je, da se dviga tudi hrvatsko delavstvo v svojem narodnem ponosu in zavednosti. Da, pred malo leti se ni hrvatsko delavstvo kot tako pokazalo v splošni naši narodni borbi, ker je je zlasti v Zagrebu dobila pod sebe materijalistička socijalna demokracija. A to je bilo le na videz, kajti precejšnje število hrvatskega delavstva je bilo v srcu zvesto svoji domovini in veri svoji. Ko pa se je pričelo l. 1895. v Zagrebu proti socijalni demokraciji domoljubno in krščansko gibanje, so socijalisti znatno oslabei. Pod geslom „v slobodni domovini srečen narod“ se je pričelo delavstvo buditi in se zbirati v samostojne svoje vrste in se mnogoštevilno odvrčati od socijalistov. In krščansko socijalna zastava, katero je pred tremi leti razvil „Hrv. radn. Glas“, je našla na vseh straneh Hrvatske znaten odziv. Popolnoma moralna osnova, na kateri se je pričelo širiti to gibanje, nam zagotavlja, da bode hrvatsko delavstvo preje ali kasneje izvršilo svojo delavsko organizacijo pod to zastavo. Hrvatsko delavstvo še ni opustilo vere v Boga in ljubezni do svoje domovine. In ko mu nasproti kažejo socijalisti slobodno vero, n. pr. Marksovo, tedaj ono dobro vé, da so to novodobne laži in zmote, kajti hrvatsko delavstvo, ki pozna svojo vero, vé dobro, da mu daje za doseg njegovih delavskih in narodnih pravic neovrgljivo jamstvo vzor Kristovega življenja in njegovih nauk, katere uči krščanstvo in kateri morajo prej ali slej izvojevati vsem ljudem jednake pravice do življenja. Načela miru in ljubezni, za katera se bori krščanstvo, nam jamčijo, da bodo po njegovi zmagi vladala načela pravice in resnice, dočim ne more zadobiti človeštvo nikoli resničnega in srečnega življenja po sovraštvu, krvi in brezbožnosti.

Za taka načela se hrvatsko delavstvo zavzema tem bolj, ker so za ta načela žrtvovali njegovi pradedi potoke krvi in storili s tem nepozabljivih uslug evropski prosveti.

Socijalna demokracija si išče uspehov s tem, da napada svečeništvo ter se posmehuje hrvatskim svetinjam, a prepričana sme biti, da bode njen trud zaman, kajti hrvatsko delavstvo dobro vé, da je bil za časa plemiškega gospodarstva in narodnega suženjstva marsikateri hrv. svečenik jedini prijatelj mučeniškemu kmečkemu ljudstvu, ki bi bil brez duhovniške tolažbe marsikdaj moral obupati. A kdo bi mogel biti tudi danes večji prijatelj ubogemu delavcu nego častitljivi duhovnik, kateri kot oznanjevalec krščanstva oznanjuje tudi božjo pravičnost, katera obsoja s tem tudi nesrečno stanje delavcev.

Ob drugi priliki se nam zdi primerno nekoliko obširneje spregovoriti o „zveličavnem“ delu socijalistov v Zagrebu*) — za sedaj naj samo omenimo, da se z rokami in nogami ponoči in podnevi zaman trudijo nasprotniki, da bi odvrnili hrv. delavstvo od njegovih dolžnostij do Boga in domovine. Bodočnost pripada krščanskim socijalistom, ki dosledno kažejo svoje stranke napredek. Nadejamo se, da bodo v kratkem času organizirani krščanski socijalci, in kakor so sklenili, bodo kmalu vršili svoje letne delavske skupščine sedaj v tem, sedaj v onem hrvatskem mestu.

S tem končujemo svoje kratko poročilo o naših razmerah z željo, da se ozko združijo Hrvati in Slovenci v gospodarskem in narodnem napredku. To združenje naj bi omogočilo obema narodoma osloboditi se suženstva in lažnivih zapadnih nauk in v tem združenju naj bi si postavili v skupnem delu jedinstveni dom bratkega zadovoljstva in napredka.

Bog, Hrvati in Slovenci!

*) Nas bode jako veselilo.

Op. uredništva.

Službo

občinskega tajnika

želi sprejeti

83 (1)

večletni obč. praktikant.

Ime pove upravništvu „Slov. Lista“.

Naprodaj je hiša,

hišna številka 9,

v študentovskih ulicah v Ljubljani,

pod jako ugodnimi pogoji.

Hiša ni draga, leži sredi mesta, stanovanja se lahko oddajajo.

Več se izve pri

„Vzajemnem podpornem društvu“
v Ljubljani, na Kongresnem trgu.

Tinktura zoper kurja očesa

— gotovo najboljšo sredstvo —

za hitro odpravo kurjih oces, trde kože itd.

Stekleničica z rabilnim navodom 25 kr.

Dobiva se v

60 (16)

deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“

M. Leustk-a v Ljubljani.

Gabr. Piccoli,

lekarnar „pri angelu“,

dvorni založnik

Nj. svetosti papeža Leona XIII.

v Ljubljani,

Dunajska cesta.

Brezje na Sp. Štajerskem, 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepričali, da je ta Vaša tinktura za želoce, katero je rabila že cela moja hiša z najboljšim uspehom, res najboljšo sredstvo zoper želočne in tudi mnoge druge bolezni, se Vam iskreno zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri me je na to izvrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.

To potrjujem s tem, da Vam izrečem svojo najiskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter Vas uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno skatljico tinkture za želoce z 12 terimi stekleničicami in jeden lonček Glicerina Crème.

S spoštovanjem

Tomaž Dobek,

Posljite mi s poštnim povzetjem pod spodaj stoječim napisom 24 stekleničic izvrstne „želočne esence“, ki se rabi z najboljšim uspehom.

20 (33)

Jožef Černko, župnik,
Vuhred. — Štajarsko.

Posljite mi s poštnim povzetjem 12 steklenic Vaše želočne tinkture. Naš g. župnik Belec jo vsakemu bolehnemu prav gorko priporaja in skoraj vsaki, ki jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem

Ivana Vidas
pri Sv. Martinu, p. Sv. Nedelja,
S. Domenica d'Albona, Istria

Cerkvena mizarska dela.

Podpisane izdelujem zlasti **cerkvene klopi, spovednice, okna, vrata in klečalnike** po vzorcih in lastnem načrtu ter se za taka dela priporočam čast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom. Zagotovim izvrstno delo in nizke cene. Že desetim cerkvam sem izdelal klopi v največjo zadovoljnost.

Da je moje delo res trdno in lepo, pričujejo klopi po farnih cerkvah v Dobu, Radomljah, na Rovu, Brdu, Goričici, v Moravčah, Pečah, Komendi, pri Sv. Jurju pri Kranju in v novi cerkvi v Vodica, pa spovednica na Holmcu.

Ravno sedaj izdelavam cerkvene klopi za farno cerkev v Čemšenik.

Postavljenje novih klopij v cerkvi traja le 5 do 6 dni.

Josip Stupica na Viru,
pošta Domžale.

43 (29)

21 (—)

Jutri
delavsko gledališče!

Janko Klopčič

urar v Ljubljani, Prešernove ulice št. 4.

Priporoča:

55 (21)

Nikelnaste, jeklene, srebrne, Tula, ameriške plaque, zlate ure. Stenske ure. Ure z nihalom. Salonske ure. Pisarniške ure. Raznovrstne lično izdelane budilke. Srebrne, Tula, amer. plaque, novo-zlate, fine 14kar. zlate verižice, zapestnice, prstane, uhane, zapone, priklepke, gumbi za manšete in srajce, igle za kravate iz granatov. Razne stvari iz Kina srebra. Prstane in uhane z dijamanti in briljanti. Specijalitete vsake vrste v zalogi.

Nikjer se ne kupuje ceneje.

Popravila zanesljivo, točno in ceno!

Redka prilika za nakup pohištva.

Jan. Dogan-a

mizarski pohištveni obrt

v Ljubljani 73 (10)

na Dunajski cesti št. 15 (v Medjatovi hiši)

priporoča svojo dobro vreden

zalogo

vsakovrstnega likanega
in politiranega

pohištva

Narčila se točno izvršujejo.

Cenilnik s podobami zastoj in franko.

Redka prilika za nakup pohištva.

Izvod iz voznega reda.

Odhod iz Ljubljane v Kamnik. Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m in ob 10. uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih.

Prihod v Ljubljano iz Kamnika. Ob 6. uri 56 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. popoldne, ob 6. uri 10 m. in 9. uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani.

Vplačani zadružni deleži gld. 46.830.

Promet od 1. okt. 1898 do 1. avg. 1899: gld. 1,661.490·22

Skupna aktiva gld. 287.978·03.

Sprejema hranilne vloge po 4½%, vloge na tekoči račun po 3½% od dneva vložitve do dneva vzdiga.

Izposoja se na menjice in na personalni kredit proti obrestim po 5 do 6% brez kakih stroškov.

Urađuje se vsak dan ob navadnih urah:

Dvorski trg šte. 3.

68 (11)

!! Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!!

Stanje hranilnih vlog 30. septembra 1899: čez 2 milijona gld.

Denarni promet v devetih mesecih: čez 6½ milijona gld.

Ljudska posojilnica

Preje Gradišče št. 1. — Sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje.

Sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od osme ure zjutraj do jedne ure popoldan in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 goldinarjev čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 30. septembra 1899.
2,112.219 gld. 99 kr.

Promet v 9 mesecih od 1. jan. do 30. sept. 1899.
6,757.658 gld. 53 kr.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. — Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1899.

84 (3—1)

Dr. Ivan Šušteršič,
predsednik.

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano.

Frančišek Birk,
stolni vikar v Ljubljani.

Dr. Janko Brejc,
odvetniški koncipijent v Ljubljani.

Odborniki:

Dr. Andrej Karlin,
gimn. profesor v Ljubljani.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške blagajne v Ljubljani.

Josip Šiška, knezoškofijski kancelar,
podpredsednik.

Dr. Viljo Schweitzer,
odvetniški koncipijent v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Dr. Aleš Ušeničnik,
stolni vikar v Ljubljani.